

יט. אדוני שאל. אמר לו יהודה:
תדע לך, שבעלילה [שענת
שן] אתה פא עלינו, [ש]כמה
מדינות ירדו לקח אכל, פלום
שאלת אותם כמו ששאלת אותנו?
שפא בתך אנו מבקשים או
אחותנו את מבקש? [ולמה שאלת
פל זה? ואף על פי כן לא פתחנו
ממך דבר. (עין רש"י) (ביר פציג)

בראשית רבה, פרשה צג פסקה ו
כי כמוך כפרעה: מה פרעה גזור ואינו מקיים אף את גזור ואינו מקיים מה
פרעה להוט אחר הזכרים אף אתה כן.

מדרש תנחומא, פרשת ויגש פרק ה
ויגש אליו יהודה: שנגש בתוכחות... "כי כמוך כפרעה": כשם שפרעה רבך
אוהב נשים ומחמדן כך אתה ראית לבנימך שהוא יפה תואר ואתה מחמדו
להיות לך לעבד.

"אדוני שאל את עבדיו היש לכם אב או אח" — מתחילה בעלילה באת עלינו.
מכמה מדינות ירדו למצרים לטבור אוכל ולא שאלת אחד מהן. שפא בתך
באנו ליקח או אחותנו אתה סבור לישא, אף על פי כן לא כיסינו ממך דבר.
אמר לו יוסף: יהודה! למה אתה דברן מכל אחיך? ואני רואה בגביע שיש
באחיך גדולים ממך!
אמר לו (יהודה): כל זאת רואה בשביל הערבות שערבתי אותו.
אמר לו (יוסף): מפני מה לא ערבת את אחיך כשמכרתם אותו לישמעאלים
בעשרים כסף וציערת את אביך הזקן ואמרת לו: "טרף טרף יוסף", והוא לא
חטא לך! אבל זה שחטא וגנב הגביע — אמור לאביך: ה לך ה ח ב ל א ח ר
ה ד ל י.
כיון ששמע יהודה כך, צעק ובכה בקול גדול ואמר: "כי איך אעלה אל אבי
והנער איננו אתי?"

אמר לו יהודה ליוסף: תדע לך שמתחלה לא באת עלינו אלא בעלילות.
בתחילה אמרת לנו: מרגלים אתם! שנית אמרת: לראות ערות הארץ באתם!
שלישית: גביע גנבתם: אתה נשבעת בחיי פרעה הרשע, ואני נשבע בחיי אבי
הצדיק. אם אוציא חרבי מגרתיקה, אמלא כל מצרים הרוגים.
אמר לו יוסף: אם תוצא חרבך מגרתיקה, אני כורכו על צווארך.
אמר לו יהודה: אם אפתח את פי אבליע אותך.
אמר לו יוסף: אם תפתח פיר, אני סותמו באבן.

אמר יהודה ליוסף: מה נאמר לאבא?
אמר לו יוסף: כבר אמרתי לך: אמור לאביך: ה לך ה ח ב ל א ח ר
ה ד ל י.
אמר לו יהודה: דין שקר אתה דגת אותנו!
אמר לו יוסף: שקר — לשקרנים. אין לך דין שקר כמכירת אחיכם.
אמר לו יהודה: אש של שכם דולקת בלבי!
אמר לו יוסף: אש של תמר כלתך היא — אני אכבנה.
אמר לו יהודה: עכשיו אצא ואצבע כל שווקים שבמצרים בדם.
אמר לו יוסף: צבעים הייתם מימכם, שצבעתם כחונת אחיכם בדם ואמרתם
לאביכם: "טרף טרף!"

[עד כמה היה נקשה] הנשיון?
 קר שנינו: בא לו סמאל [השטן]
 אצל אבינו אברהם. אמר לו: סבא,
 סבא, [האם] אפשר לך? בן ששסן
 לך למאה שנה, אמה הולך
 לששסן? אמר לו: על מנת בן.
 אמר לו: ואם מנסה אותו [הקדוש ברוך הוא] יותר מכן, אמה יכול לעמד...? אמר לו: יותר על דין ואין
 ליותר מזה אני מוכן. אמר לו: למחר אומר לך: שופך דם, את חייב, ששפכת דמו של בןך. אמר לו
 על מנת בן. וכיון שלא הועיל ממנו כלום [שלא צור לו דבור], בא לו אצל יצחק ואמר לו: ברא דעלובת
 [בן הענייה והדלה, של שרה] הולך הוא לשחק. אמר לו: על מנת בן. אמר לו: אם בן כל אותן הפרגות
 [דברים הנמכרים] שעשתה אמה [בשכילך, ועכשיו] שגור הבית, ישמעאל, יירש זאת, ואמה אינה מוכר
 בלךך וכי?

[בד כפ]

ויגש אליו יהודה. [למה אף אחד לא נגש, רק יהודה?] לפי שהיה יהודה ערב על בוגמיו, שאמר ליצחק:
 "אנכי אעריבנו מדי תבקשנו" [בראשית מ"ג]. לפיכך לא עמד מכל השבטים כנגד יוסף אלא יהודה. הלא
 הוא דכתיב [וזהו שכתוב]: "ויגש אליו יהודה".
 דבר אחר: "אחד באחד יגשו" [איוב מ"א ח'], זה יהודה [שנגש אל יוסף], ורבים לא יבאו ביניהם" אלו
 השבטים. אמרו [השבטים]: מלכים מדינים אלו עם אלו [יהודה ויוסף], אנו מה אכפת לנו? אי [נשה]
 למלך [שיתהיה] מדין עם מלך, [ולכן] "ויגש אליו יהודה".
 [בד כפ]

כיון ששמע יהודה כך צעק ובכה בקול גדול. אמר, "כי איך אעלה אל אבי...?"
 אמר יהודה לנפתלי, "לך וראה כמה שווקים במצרים". קפץ וחזר; אמר לו,
 "שנים עשר". אמר יהודה לאחיו, "אני אחריב מהם שלשה וטלו כל אחד ואחד
 אחד אחד ולא נשאר בהם איש". אמרו לו אחיו, "יהודה! מצרים אינה כשכם.
 אם אתה מחריב את מצרים תחריב את כל העולם".
 באותה שעה, "ולא יכול יוסף להתאפק" - כיון שראה יוסף שהסכימה דעתם
 להחריב את מצרים, אמר יוסף בלבן, "מוטב שאתודע להם ואל יחריבו את
 מצרים". אמר להם יוסף, "לא כך אמרתם שאחיו של זה מת! אני אקראנו
 ויבא אצלכם". והיה קורא "יוסף בן יעקב, בוא אצלי! יוסף בן יעקב, בוא
 אצלי!" והיו מסתכלין בארבע פינות הבית. אמר להם, "מה אתם רואים? אני
 יוסף אחיכם!" מיד פרחו נשמתן, שנאמר, "ולא יכלו אחיו...", ולא האמינו לו
 עד שפרע עצמו והראה להם המילה.

ג'ל"ג כ"ד